

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 15 listopada 2017 r.

Adam Bodnar

KMP.573.42.2014

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości**

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Od początku działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej: KMPT), sytuacja dzieci w miejscach pozbawienia wolności stanowi jeden z najważniejszych obszarów jego działalności prewencyjnej.

W wyniku wizytacji placówek dla nieletnich, przedstawiciele KMPT zdiagnozowali szereg problemów systemowych istotnych z punktu widzenia ochrony praw dzieci. Zagadnienia te były przedmiotem wielu pism i wystąpień generalnych kierowanych do Pana Ministra, w których wskazano na pilną potrzebę nowelizacji ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r., poz. 382; dalej: u.p.n):

- opinia prawna z dnia 13 stycznia 2014 r. skierowana do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, w którym Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich przekazał uwagi do projektu założeń do ustawy zmieniającej u.p.n. W opinii tej wskazano m.in. na konieczność uregulowania w ustawie kwestii stosowania monitoringu wizyjnego w placówkach dla nieletnich. Żaden przepis ustawy nie przewiduje bowiem stosowania w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich video nadzoru. Zdaniem Rzecznika, mimo świadomości, iż monitoring w miejscach detencji przyczynia się do sprawniejszego nadzorowania osób pozbawionych wolności zwiększając tym samym poziom bezpieczeństwa w placówce, nie powinien on być stosowany bez właściwej w świetle Konstytucji regulacji prawnej;

- wystąpienie generalne z dnia 8 kwietnia 2014 r., w którym Rzecznik Praw Obywatelskich zasygnalizowała Ministrowi Sprawiedliwości konieczność ustawowego uregulowania kontroli osobistej dzieci w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych. Ujęcie tego obszaru w akcie prawnym rangi ustawy stworzyłoby gwarancję zgodnego z poszanowaniem prawa do intymności i prywatności przeprowadzania takiej kontroli;

- wystąpienie generalne z dnia 28 grudnia 2014 r., w którym Rzecznik Praw Obywatelskich zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o pilne podjęcie działań legislacyjnych w zakresie uregulowania pobytu niepełnoletnich matek w ośrodkach resocjalizacyjnych;

- wystąpienie generalne z dnia 30 marca 2015 r. do Ministra Sprawiedliwości, w którym Rzecznik Praw Obywatelskich wskazała na konieczność ustawowego uregulowania kwestii przeprowadzania wobec wychowanków zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich testów na obecność w organizmie alkoholu, środków odurzających i substancji psychoaktywnych;

- wystąpienie generalne z dnia 18 sierpnia 2016 r., w którym wskazałem na niejednorodną praktykę w zakresie nadzoru nad korespondencją dzieci, stosowaną przez personel placówek dla nieletnich (zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich, młodzieżowych ośrodków wychowawczych) ujawnioną podczas wizytacji KMPT. W części ośrodków korespondencja przychodząca do dziecka otwierana jest przez wychowawcę w jego obecności, w celu sprawdzenia jej zawartości, w innych placówkach czynność nadzoru dokonywana jest z pominięciem obecności wychowanka. Obowiązujący przepis art. 66 § 3 u.p.n reguluje tylko i wyłącznie prawo do utrzymywania kontaktu ze światem zewnętrznym przez wychowanka w formie korespondencji oraz przesłanki wprowadzenia ograniczeń w korzystaniu z tego prawa. Ustawodawca pominął jednakże kwestię sprawowania nadzoru nad korespondencją, stanowiącą w mojej ocenie immanentną część realizacji opisanego w nim prawa.

Chciałbym również zaznaczyć, że potrzebę przygotowania nowej ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur sygnalizuje także w raportach rocznych z jego działalności w latach 2013 - 2016.

W odpowiedzi na powyższe wystąpienia Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości informowali o wszczętych pracach legislacyjnych nad przygotowaniem nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich¹.

Podkreślenia wymaga fakt, że dzieci ze względu na swój wiek i stan rozwoju są szczególnie wrażliwe i narażone na niewłaściwe traktowanie. Uzupełnienie ustawy

¹ Odpowiedź Podsekretarza Stanu w MS z dnia 19.02.2016 r., DL-III-072-34/15;
Odpowiedź Podsekretarza Stanu w MS z dnia 13.09.2016 r., DL-III-072-41/16/4.

o postępowaniu w sprawach nieletnich o sygnalizowane regulacje przyczyni się w sposób istotny do wzmocnienia systemu ochrony ich praw.

Mając powyższe na uwadze zwracam się do Pana Ministra z prośbą o poinformowanie na jakim etapie znajdują się prace nad nowelizacją ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

[Adam Bodnar]